

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1884. Andra Kammaren. N:o 23.

Onsdagen den 26 Mars.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 18 och 19 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Föredrogos, men blefvo å nyo bordlagda:
Stats-Utskottets utlåtande N:o 29 och
Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts utlåtanden N:is 7 och 8 (i samlingen N:is 17 och 18.)

§ 3.

Till afgörande förelåg Konstitutions-Utskottets Utlåtande N:o 2, i anledning af väckt motion om ändring af 59 § Riksdagsordningen.

I berörda, inom Andra Kammaren afgifna motion, N:o 26, hade motionären Herr O. Schenström föreslagit, att Riksdagen måtte antaga att hvila till vidare grundlagsenlig behandling någotdera af följande alternativa förslag till förändrad lydelse af 59 § Riksdagsordningen:

antingen 1:o: »Betänkande, som af ständigt eller i dess ställe särskildt tillsatt Utskott afgifvits, skall i begge Kamrarne för ärendets afgörande, så vidt ske kan, samtidigt föredragas. Efter betänkandets första föredragning skall detsamma hvila på bordet. Vid nästa föredragning, ehvad öfverläggning då eger rum eller ej, må det, på flere ledamöters förenade begäran, åter göras hvilande. Men då saken tredje gången förekommer, skall den till afgörande företagas. Genom Kamrarnes sammanstämmande beslut må dock afgörandet af betänkande från ständigt eller särskildt Utskott kunna till nästa lagtima riksdag uppskjutas, derest förslag derom inom någöndera Kammaren blifvit väckt senast vid betänkandets andra föredragning. Dylikt förslag skall genast Medkammaren delgifvas och kan endast en gång bordläggas. Beslutats uppskovet, skola vid den riksdag, dertill ärendet blifvit uppskjutet, talmännen ofördröjligen till fortsatt behandling föredraga be-

*Angående
ändring i
59 § Riks-
dagsordnin-
gen.*

Andra Kammarens Prot. 1884. N:o 23.

Angående
ändring i
59 § Riks-
dagsordnin-
gen.

(Forts.)

tänkandet, hvarefter dermed förfares i enlighet med hvad angående inkommet utskottsbetänkande i allmänhet är föreskrifvet. Rörer betänkandet någon af Konungen hos Riksdagen gjord framställning, då må beslut deröfver ej uppskjutas, utan att Konungen dertill samtycker.

Betänkande, som afgifvits af Tillfälligt Utskott, föredrages i den Kammare, som Utskottet tillsatt, och förfares derefter vidare med målet såsom ofvan är sagdt; dock att afgörandet icke må till annan riksdag uppskjutas.

Om uppskof med beslut öfver hvilande förslag till förändringar i grundlagarne stadgas i 64 §.

Utskotts förberedande hemställanden och förfrågningar må genast afgöras, derest icke någon Kammarens ledamot bordläggning begär.»

eller 2:o) i allt öfrigt lika med föregående, men efter orden: *eller särskildt Utskott kunna införas följande: från första eller andra riksdagarna inom Andra Kammarens valperiod uppskjutas till nästa lagtima riksdag, derest förslag o. s. v.*

Utskottet hade hemställt, att ifrågavarande förslag icke måtte af Riksdagen bifallas.

Efter det denna Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Schenström: Af anledning, att Konstitutions-Utskottet vid 1873 års riksdag af egen omtanke och med öfvertygelse om frågans vigt och nödvändighet framlade förslag derom, att genom Kamrarnes sammanstående beslut betänkande, afgifvet af ständigt eller i dess ställe särskildt tillsatt Utskott, skulle kunna till nästa lagtima riksdag uppskjutas; att sedermera under åren 1874, 1875 och 1878 Konstitutions-Utskottet gillat enahanda förslag till grundlagsförändring allenast med den meningsskiljaktigheten, att en enda ledamot reserverat sig mot Utskottets beslut, samt slutligen att Första Kammaren vid alla dessa tillfällen nästan enhälligt bifallit Utskottets hemställan, hade min öfvertygelse om nyttan af denna grundlagsändring vunnit sådan bekräftelse, att jag icke tvekade, att till denna Riksdag framlägga ifrågavarande motion, hvori jag tillika hänvisat till alla de aktstycken, hvarigenom en hvar kunde sättas i tillfälle att inhemta de öfvertygande skäl, som tala för saken. Det kunde då icke annat än väcka öfverraskning, att 1884 års Konstitutions-Utskott skulle framkomma med en alldeles motsatt åsigt. Också yttrar Utskottet, efter att hafva anført de af reservanten från föregående Riksdag åberopade skäl: »Man kunde måhända vänta, att äfven nu förslaget skulle af Utskottet förordas», hvarefter Utskottet söker vederlägga förslagens fördelar på skäl, som enligt min åsigt icke borde inverka på frågans utgång, men som tillika öfverensstämma med många yttranden i denna Kammar, i det att de utgå från förutsättningar, som i sig innebära både antagande af brist på parlamentarisk takt och öfverflöd på småsinne hos Riksdagen. Jag skall icke, Herr Talman, söka att bit för bit vederlägga dessa af Utskottet framlagda skäl, emedan jag på förhand är förvissad derom, att det icke lär vara möjligt att åstadkomma någon ändring i ett beslut, dikteradt af de flesta af Utskottets ledamöter från denna Kammar, och det dessutom skulle strida mot allt praktiskt vett att härom söka framkalla en längre diskussion, som helt visst icke skulle leda till

annat beslut än det, som Utskottet föreslagit. Jag kan likväl icke låta detta tillfälle undgå mig att yttra några ord rörande sjelfva saken.

Helt säkert skulle, derest denna grundlagsförändring blefve genomförd, aldrig andra frågor än synnerligen viktiga eller särdeles invecklade blifva föremål för uppskof från en riksdag till den följande. Jag föreställer mig, att, då förslag till en ny processrätt en gång kommer att föreläggas Riksdagen, det skall vara behöfligt för mången att, sedan Lag-Utskottet möjligen i slutet af riksdagen inkommit med betänkande deröfver och dervid antagligen bifogade reservationer, hafva någon tid på sig för att söka bilda sig ett sjelfständigt omdöme i denna viktiga fråga. Det är äfven min öfvertygelse, att, derest detta förslag hade varit grundlag vid 1877 års riksdag, och det då framlagda härordningsförslaget blifvit hvilande till den följande riksdagen, denna Riksdag då lemnat det förslaget sådan uppmärksamhet, att det vunnit framgång. Men, Herr Talman, alla dessa premisser oaktadt, och då jag nu erfar, att en återremiss möjligen ifrågasättes inom Första Kammaren, tillåter jag mig hemställa, att ärendet återförvisas till Utskottet under förhoppning, att denna Kammars ledamöter under tiden möjligen komma på andra tankar.

Jag yrkar således återremiss.

Herr Sam. Johnson: Den ärade motionären har yrkat återremiss på föreliggande betänkande, och jag har naturligtvis ingenting att invända deremot utan öfverlemnar åt Kammaren att besluta derom; men då jag delat pluralitetens inom Utskottet åsigt, att ifrågavarande motion icke borde af Riksdagen bifallas, kan jag icke annat än yrka bifall till Utskottets förslag.

Om det förslag, som motionären nu framlagt, blefve lag, skulle detsamma snarare bidraga till en förlängning af riksdagarne än att, såsom hans syftemål varit, förkorta dem. Motionären yttrar i sin motion, att, om förslaget blefve lag, skulle man sättas i tillfälle att kunna få börja det egentliga riksdagsarbetet tidigare än nu sker; man skulle genast efter riksdagens öppnande kunna handlägga de frågor, som hvilade från föregående riksdag. Detta skulle möjligen kunna ske. Men det skulle också helt säkert ganska ofta hända, att motioner väcktes i samma syfte och öfverensstämmande med de förslag, som hvilade från en föregående riksdag; och under sådana förhållanden kunde de senare väl icke genast komma under öfverläggning utan finge återremitteras till de olika Utskott, till hvilka frågorna hörde och de väckta motionerna öfverlemnats. I sådana fall skulle naturligtvis någon fördel icke vinnas med förslaget. En annan sak är, att jag befarar, att, om förslaget bifölles, den ene riksdagsmannen skulle finna en väckt motion eller något förslag vara af sådan vikt, att motionen eller förslaget borde hvila till en kommande riksdag, medan en annan riksdagsledamot deremot skulle anse detsamma vara fallet med ett annat förslag. Håraf skulle sannolikt olägenheter uppstå och vidlyftiga diskussioner uppkomma blott om, huruvida dessa motioner skulle hvila till följande riksdag eller icke, i de flesta fall icke ledande till något annat resultat än att förspilla en dyrbar tid. Hvarföre Utskottet vid 1873 års riksdag framkom med ett dylikt förslag var derföre, att på den tiden väck-

*Angående
ändring i
59 § Riksdagsordningen.*

(Forts.)

Angående
ändring i
59 § Riksdagsord-
nings-
gen.

(Forts.)

tes ett betydligt större antal motioner än nu. Behandlingen af dessa inom vissa Utskott var då också långsammare än nu, så att man fick vänta på utskottsutlåtandena till de sista dagarne af riksdagen och besluten i följd deraf mången gång tillkommo på slump. Men dessa förhållanden existera icke numera. Att man förra året fick länge vänta på riksdagens slut, berodde på de frågor af säreget slag, som då förelågo till afgörande.

På de skäl Utskottet i motiveringen till sitt betänkande framlagt anhåller jag, att Utskottets förslag måtte bifallas.

Härmed var öfverläggningen slutad. Sedan Herr Talmannen gifvit propositioner i enlighet med de gjorda yrkandena, biföll Kammarer Utskottets hemställan.

§ 4.

Angående
ändring i
1 och 5 §§
Tryckfrihets-
förordningen.

Härefter företogs till behandling Konstitutions-Utskottets utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion om ändring i §§ 1 och 5 af Tryckfrihetsförordningen.

Med tillstyrkande af berörda, af ledamoten af Andra Kammarer Herr F. T. Borg afgifna motion, hemställde Utskottet, att Riksdagen ville antaga att hvila till vidare grundlagsenlig behandling en af Utskottet föreslagen förändrad lydelse af §§ 1 och 5 i Tryckfrihetsförordningen.

Utskottets förslag beträffande § 1 hade följande lydelse:

(Nuvarande lydelse.)

5:o) Privilegier å boktryckeriskola ej erfordras, utan stände hvar och en fritt att, utan hinder af någon särskild författning, äldre privilegier eller något boktryckerireglemente, samt utan att vara underkastad någon skråordning, anlägga sådana tryckerier, af hvad beskaffenhet eller vidd honom tjenligt synes, *uti stad eller inom ett afstånd derifrån af högst en half mil.*

Då ett boktryckeri sålunda utom stad anlägges, skola, i alla mål, som boktryckningen röra, boktryckare, arbetare i tryckeriet samt der tryckta skrifterns författare och utgifvare lyda under *stadens rätt.*

Den ett nytt boktryckeri inrättar — — — — innehåll och skrifart.

(Föreslagen lydelse.)

5:o) Privilegier å boktryckeriskola ej erfordras, utan stände hvar och en fritt att, utan hinder af någon särskild författning, äldre privilegier eller något boktryckerireglemente, samt utan att vara underkastad någon skråordning, anlägga sådana tryckerier, af hvad beskaffenhet eller vidd honom tjenligt synes.

Då boktryckeri utom stad anlägges, skola, i alla mål, som boktryckningen röra, boktryckare, arbetare i tryckeriet samt der tryckta skrifterns författare och utgifvare lyda under *närmaste stads rätt.*

Den ett nytt boktryckeri inrättar — — — — innehåll och skrifart.

Efter föredragning häraf anförde:

Herr Rydin: Det förslag, som nu föreligger, har vid ett par tillfällen förut varit framlagdt för Kamrarne och äfven blifvit af Riksdagen antaget, dels definitivt och dels att hvila. År 1870 blef samma förslag af båda Kamrarne i grundlagsenlig ordning slutligen bifallet, men derefter af Kongl. Maj:t förkastadt på grund deraf, att den uppsigt öfver boktryckerier, som erfordras med hänsyn till beskaffenheten af tryckfrihetslagstiftningen, icke kunde utöfas, om anläggandet af boktryckerier på landet blefve fritt. Samma förhållande qvarstår ännu, och det var till följd deraf detta förslag blef af Första Kammaren vid 1882 års riksdag, då det skulle definitivt afgöras, afslaget.

*Angående
ändring i
1 och 5 §§
Tryckfrihets-
förordningen.*
(Forts.)

De skäl, som nu äro anförda för förslaget antagande, hafva under de debatter, som i frågan förekommit vid föregående riksdagar, blifvit af Utskottet upptagna till bemötande; och jag har funnit, att man i det betänkande, som nu blifvit afgifvet, har ansett, att skälen emot förslaget icke voro af någon större betydhet, utan att man kunde fortsätta med att å nyo framlägga samma förslag att blifva hvilande till nästa riksdag. Men det finnes ett skäl emot förslaget, som det förundrar mig att Konstitutions-Utskottet helt och hållet förbiset, helst derigenom ett uppslag till frågans ändamålsenliga lösning kunnat vinnas; och det innehålles i det yttrande, som vid frågans behandling förra gången, 1882, uttalades af en ledamot i Första Kammaren, hvilken ledamot är en högt bepröfvad jurist, och hvari han visat, att, sådant förslaget nu föreligger, det aldrig är skäl att antaga detsamma, och att man ganska väl kan vinna det ändamål, som med förslaget afses, eller att i de större kommunerna och folkrikare trakterna få anlägga boktryckeri, icke genom att gifva anläggandet af boktryckeri fullkomlig frihet, utan derigenom, att man antingen genom lag bestämde, hvarest på landet och under hvilka förhållanden boktryckerier kunde få anläggas, eller också öfverlemnade bestämmandet häraf till Kongl. Maj:t. Man har påstått, att, om vår tryckfrihet och friheten att anlägga boktryckerier skulle kunna vara ännu oinskränktere, än hvarje annan näring, så kunde detta förklaras och försvaras dermed, att Tryckfrihetsförordningen tillika innehåller särskilda bestämmelser om rättsskipning och uppsigt öfver tryckerierna, hvarigenom deras vidsträcktare frihet skulle begränsas inom lämpligt område; men det har såsom skäl emot denna frihet redan förut anförts, att vid boktryckerierna på landet kunde man vänta att finna härdar för den usla literaturen, emedan denna uppväxer just på de platser, der boktryckeriernas verksamhet är mest okontrollerad. Man har invändt, att farhågorna härför icke voro grundade. Vi hafva dock helt nyligen haft exempel derpå, att dylik literatur utspridts från en af våra minsta småstäder, der naturligtvis kontrollen varit mindre än annorstädes. Just från sådana platser utsändas dessa skandalskrifter, som innefatta angrepp emot personers heder och ära. Och jag vill fråga, om icke det är att befara att, om detta förslag går igenom, dylika skrifter skola utsläppas från boktryckerier i någon undangömd vå här och der på landet. Såsom ytterligare skäl för denna utsträckning har Konstitutions-Utskottet ansett, att den kunde fordras i näringsfrihetens namn. Men har väl Konstitutions-Utskottet dervid fäst tillbörligt afseende vid de bestämmelser, som i detta afseende hos oss gälla? Nej, det har Konstitutions-Utskot-

Angående
ändring i
1 och 5 §§
Tryckfrihets-
förordningen.

(Forts.)

tet icke! Ty såsom vilkor för att idka näring för afsättning för den stora allmänheten fordras i allmänhet, att näringsidkaren skall hafva god frejd och råda öfver sig och sitt gods. Enligt Tryckfrihetsförordningen behöfver emellertid icke den, som anlägger boktryckeri, ens ega god frejd, än mindre råda öfver sig och sitt gods, utan hvem som helst kan anlägga boktryckeri utan någon garanti emot denna närings missbruk på ett förderligt sätt. Under sådana förhållanden och med hänsyn till Tryckfrihetsförordningens bestämmelser i öfrigt kan det ingalunda vara skäl att ändra denna enda punkt i tryckfrihetslagen, utan att på samma gång ändra flere andra delar af samma lag, som med denna punkt sammanhänga. Vi måste alla erkänna, att de bestämmelser i vår tryckfrihetslag, som äro mest bristfälliga och felaktiga, äro de, som röra ansvaret för tryckta skrifter innehåll. Så länge till exempel en sådan skandal får fortfara, att personer kunna särskildt legas att bära ansvaret för innehållet i periodiska skrifter, under det en annan person, som är den verkligt ansvarige och uppbär inkomsten å företaget, är fredad från allt ansvar, är det icke skäl att plåstra med sådana obetydliga förändringar i tryckfrihetslagen, som här äro i fråga. Hur ofta hafva vi icke hört upprepas, att vår tryckfrihetslag är vår frihets palladium och att man icke bör ändra ett jota deri! Och vill man af sådan anledning icke vidtaga förändringar i bestämmelser, som äro allmänt erkänt bristfälliga, bör man icke heller deri göra förändringar, som sakna all väsentlig betydelse, för än i sammanhang med en revision af lagen i sin helhet. Vi veta, att förslag till tryckfrihetslagens omarbetning varit före under åren 1869, 1871 och 1872 och i sammanhang med förslag till mera omfattande ändringar i densamma förekom dervid äfven förslag till utsträckning af friheten att anlägga boktryckerier. Men alla dessa förslag föllo emot åberopandet af den frasen, att vår tryckfrihetslag bör bibehållas sådan den är till värn för vår frihet; och att denna dyrbara perla bör såsom sådan med alla sina fel bibehållas. Särskildt ber jag äfven få fästa uppmärksamheten derpå, att under tider, då, såsom nu, det ifrås så starkt mot alla så kallade privilegier, det icke kan vara lämpligt att, under det andra näringsidkare äro underkastade vissa inskränkande bestämmelser i sin verksamhet, icke äfven låta idkare af boktryckerineringen vara underkastade de regler och lagar, som gälla för andra näringsidkare. Hvarför icke då låta boktryckerikonstens idkare likställas i fråga om näringsfrihet och ansvar för sina varors beskaffenhet med andra näringsidkare? Man har såsom skäl för den föreslagna förändringen slutligen äfven åberopat, att under nuvarande förhållanden obehag vällas för landsbygden genom svårigheten att, utan att obehäva sig med resor till städerna, erhålla så kalladt enklare tryck. Men vill man af sådana skäl söka ändring uti tryckfrihetslagen, så bör man väl ock taga steget fullt ut och, likasom man gjort med eftertryck, till särskild lag hänvisa bestämmelserna om boktryckeriers anläggning och boktryckerikonstens utöfning. Jag vet icke, hvarför i en del af Tryckfrihetsförordningen skola gälla samma grundsatser som vid allmän lag, men i andra delar deremot andra grundsatser skola vara gällande. Vill man, att yttrandefriheten i tryck skall regleras efter särskilda lagbestämmelser, så böra dessa grundsatser också göras gällande i bok-

tryckerierna. Då man nu vet, att tryckfriheten medför förderfliga följder, men äfven är af välgörande beskaffenhet, är det klart, att man bör se till, att, på samma gång man uppmuntrar det välgörande i pressen, man äfven hindrar det förderfliga i den. Ett verksamt sätt att uppmuntra det skadliga i pressen torde vara att medgifva rättighet till anläggning af tryckerier på landsbygden såsom här är föreslaget.

På dessa grunder yrkar jag afslag på Utskottets förslag.

Herr Schenström: Utan att ingå i pröfning af sjelfva saken, skall jag dock tillåta mig framställa ett par anmärkningar, som enligt mitt förmenande äro ganska väsentliga. Här förekommer det yttrandet: »utan att vara underkastad någon skråordning». Jag vet icke, att Sverige numera eger någon slags skråordning. Då man skrifer en grundlag, bör man väl ej deri upptaga ord, som icke ega motsvarighet i verkligheten; och det förefaller mig, som om Utskottet kunnat finna passande uttryck, utan att behöfva intaga ett sådant onödigt ord. Vidare heter det, att, »om boktryckeri anlägges utom stad, skola, i alla mål, som boktryckningen röra, boktryckare, arbetare i tryckeriet samt der tryckta skrifers författare och utgifvare lyda under *närmaste stads rätt*». Detta är nog mycket klokt och bra, men det blir i alla fall icke så klart, under hvilken stads rätt dessa personer skola lyda. Under den tid, då den gamla förlagsförordningen var gällande, uppstodo många gånger tvistigheter, huruvida ett in-teckningsärende skulle handläggas af den ena eller andra stadens rätt, emedan båda städerna voro så belägna, att det var tvistigt, hvilkendera var den rätta. Det hände också, att magistraten i ena staden vägrade meddela in-teckning och magistraten i den andra också sade nej. Möjligen skulle äfven i afseende å denna sak kunna förekomma dylika fall.

På dessa skäl finner jag anledning att yrka denna §:s återremitterande till Konstitutions-Utskottet, på det Utskottet måtte kunna framställa ett förslag, deri vidtagits de rättelser, hvarpå jag hänsyftat.

Herr Gumælius: Nej, Herr Talman; jag tror icke det kan vara skäl att tillstyrka återremiss.

Hvad beträffar den af den föregående talaren gjorda erinran, att Konstitutions-Utskottet intagit något nytt och besynnerligt om »skråordning», så ser man genast vid jemförande af den gamla och den föreslagna lydelsen af §, att skråordningen finnes förut i paragrafen och att Utskottet inskränkt sig till att göra de ändringar, som ansetts allra nödvändigast, samt i öfrigt bibehållit den gamla lydelsen, som jag dock måste medgifva förefaller något kuriös. Hvad talarens andra anmärkning beträffar, tror jag frågan i det afseendet förut så noggrant debatterats, att det nu icke kan vara skäl att därför skicka frågan tillbaka till Utskottet.

Jag skall därför tillåta mig att yrka bifall till Utskottets förslag, nu som för ett par år sedan, och jag gör det på de skäl Utskottet i sitt betänkande anfört. Såsom man finner, har Utskottet deri vederlagt de invändningar, som gjordes, då denna fråga senast förevar, och som vi nu åter igen hört af den förste talaren i ämnet.

Då han talade om någonting, som Utskottet skulle hafva förbisett,

*Angående
ändring i
1 och 5 §§
Tryckfrihets-
förordningen.*
(Forts.)

Angående
ändring i
1 och 5 §§
Tryckfrihets-
förordningen.

(Forts.)

fann jag mig manad att fästa uppmärksamheten på, hurusom Utskottet deremot verkligen synes hafva förbisett ett sakförhållande, som icke borde förbises vid behandlingen af en sådan fråga som denna. Det ser nemligen ut, som Utskottet icke gjort sig riktigt reda för, huru det står till inom vårt land i afseende å tryckeriväsendet, och som om dess medlemmar icke mycket läsa tidningar. Ty om man gjort det litet mera noggrant, skulle man funnit, att i tidningarne förekommer en mängd annonser, deri man erbjuder sig att vid tryckerier på landet utföra tryckningsarbeten för billigt pris, samt att vi redan hafva en mängd både vanliga tryckpressar, ja till och med snällpressar på landsbygden. Om Utskottet således anser, att detta lagförslags antagande skulle leda till den nyheten, att man anlade tryckerier på landsbygden, så har Utskottet icke fäst sig vid, att sådana redan finnas i ganska stor mängd.

Det förhåller sig här vid lag som med åtskilliga andra bestämmelser i Tryckfrihetsförordningen, att de äro af den beskaffenhet, att de svårigen kunna efterlefas. Skulle Tryckfrihetsförordningen tillämpas efter ordalydelsen, skulle snart sagdt hvilken som helst, som ett eller annat femtal år sysselsatt sig med tidningsskrifveri såsom tillika ansvarig utgifvare, hafva bort råka ut för att någon gång dömas till böter eller komma i fängelse; ty sådan är lagen, om den tillämpas efter ordalydelsen. Men vederbörande tillämpa i allmänhet icke Tryckfrihetsförordningen i vissa delar efter ordalydelsen, bland annat icke i fråga om anläggande af boktryckeri på landet. Och frågan gäller nu, om man vill åstadkomma, att sådana tryckerier, som utan behörigt tillstånd anlagts på landet och der öppet drifvas, skola stängas och deras innehafvare straffas, eller om man vill göra en sådan ändring i lagen, som ger laglighet åt detta redan befintliga förhållande. För min del anser jag, att den senare utvägen är den lämpligare. Med hänsyn till de betänkligheter, som yttrats, att farliga skrifter skulle komma att från dessa tryckerier utgifvas, vill jag förena mig i hvad Utskottet deremot anfört och dertill lägga, att det finnes andra vägar, på hvilka sådana skrifter kunna temligen okontrolleradt komma att spridas. Vi hafva redan nu en icke obetydlig svensk tidningsutgifning från vårt grannland Danmark, och Riksdagen har i detta hänseende låtit sig angeläget vara att gifva ett särskildt premium åt sådan rörelse, då det papper, på hvilket sådana tidningar äro i utlandet tryckta, införes tullfritt, under det svenska Riksdagen bibehållit och höjt tullen på det tryckpapper, som för svenskt behof hit otryckt införes. Det låter lika lätt tänka sig, att, om man finner lämpligt att trycka förgripliga saker, man låter verkställa detta i något grannland och derifrån skickar hit dem, som att tryckningen verkställs i någon undangömd vrå inom landet.

Herr Talman! Jag finner icke någon betänklighet mot att bifalla förslaget.

Herr Borg: Herr Talman! Mine Herrar! Jag ber först att få hembära den siste talaren min tacksamhet för hans nyss lemnade upplysning, att tryckerier anlagts på landsbygden i strid mot tryckfrihetslagens stadgande, att tryckerier icke få anläggas på mer än en half

mils afstånd från stad. Skulle så verkligen vara förhållandet, hoppas jag, att detta blir föremål för laga åtal. Att Konstitutions-Utskottet icke egt kännedom derom, torde emellertid kunna ursäktas. Af Konstitutions-Utskottet kan väl icke gerna fordras, att det skall hafva reda på olagligheter, som undgått åklagaremaktens uppmärksamhet.

Jag vänder mig derpå mot Herr Schenström för att bemöta den invändning han framställt i afseende på förslagens bestämmelse, att tryckfrihetsmål på landet skulle lyda under närmaste stads domvärjo. Det lär väl icke kunna möta några större svårigheter att räkna ut, hvilken stad som ligger närmast, och har icke mött några svårigheter rörande vexelmål, om hvilka också är stadgadt att de skola afgöras i närmaste stad.

Derefter ber jag att få vända mig mot den förste ärade talaren, hvarvid jag hoppas att kunna vara ganska kort. Han har berört en mängd saker och förslag, som icke föreligga och på hvilka man således icke kan ingå, men det har också i hans yttrande förekommit åtskilliga besynnerligheter, som jag ber att i största hast få påpeka. Han föreslår sålunda att åt Utskottets afgörande öfverlemna, när boktryckerier på landet skola få anläggas, eller också att genom lag bestämma, hvilka platser som skola få hafva tryckerier. Jag vädjar till Kammarens bedömande, huru mycket praktiskt förstånd der kan ligga i sådana förslag. Samme talare yttrade vidare, att på landsbygden, i fall förslaget antoges, möjligen kunde komma att uppstå härdar för den uslare literaturen. Såsom bevis derpå framdrog han — en af Sveriges mindre städer, jag förmodar han menade Mariefred, der man någon gång begagnat tryckfriheten på ett straffvärdt sätt. Men icke kan väl landsbygden, derföre att man i en småstad burit sig illa åt, straffas för detta och betagas en förmån, hvartill den, så väl ur ekonomisk som ur andra synpunkter, är berättigad.

Den ärade representanten talade vidare om och angrep skarpt Tryckfrihetsförordningens bestämmelse, att hvar och en får utgifva en periodisk skrift. Jag hyser härom en alldeles motsatt åsigt och förklarar, att jag anser denna lags förnämsta och bästa bestämmelse vara den, att utan några föregående hinder tillåta hvar och en välfrejdad svensk man att utgifva periodiska skrifter o: s. v., och jag skulle mycket beklaga, om denna rätt på något sätt inskränktes. Att den ärade talaren sammanblandat »bruk» med »missbruk» får stå för hans räkning. Men derföre att denna rätt *kan* missbrukas genom användande af legda »ansvaringar», bör man väl icke vilja taga bort den allmänna rättighet, hvarom här är fråga. Vidare, då alla betänkligheter, som så väl här som i Första Kammaren anförts, hufvudsakligen gått ut på, att det skulle vara så svårt att öfvervaka tryckfrihetens tillämpning på landsbygden, så tror jag, att dessa farhågor äro alldeles ogrundade. Icke kan man väl tänka sig, att just på dessa mindre platser skulle finnas personer, som vore benägna att på ett skamligt sätt behandla pressens angelägenheter, isynnerhet då dylika personer i de större städerna beqvämare och lättare kunna dölja sig och derifrån sprida sina alster. Hvad denna öfvervakning dessutom angår, så har den redan i den allmänna opinionen öfverlevvat sig sjelf. Sjelfva qvarstaden betyder blott, att en öfvervakare angifvit, att det eller det trycket i den

Angående
ändring i
1 och 5 §§
Tryckfrihets-
förordningen.

(Forts.)

och den tidningen enligt hans åsigt varit brottsligt; men saken skall i alla fall underställas vederbörandes pröfning, huruvida den kan anses stridande mot Tryckfrihetsförordningen eller icke. Man torde väl också alltid kunna räkna på att hvar som helst på landsbygden kunna få en person, som för 75 eller 100 kronor genomläser en tidning och rapporterar, om han funnit den innehålla några förgripliga uttryck. En sådan välvillig genomläsare måtte man väl kunna erhålla i en postmästare, en telegraufföreståndare, en skollärare eller åtminstone i en prest, och en sådan finnes ju i hvarje församling. Någon fara för revolutionära anläggningar eller samhällsfarliga lärorens spridande på landsbygden lärer sålunda ej böra fruktas såsom en följd af boktryckeriers inrättande derstädes.

För att icke vidare upptaga tiden, vill jag slutligen blott anmärka, att denna fråga har i riksdagen förevarit i nära 20 år. Redan vid 1865 års riksmöte förklarade sig borgare och bondeståndet för den nu af mig föreslagna reformen. Andra Kammaren har 4 och Första Kammaren 2 gånger gillat densamma; och därför förmenar jag, att representanten från Upsala icke behöfver frukta någon fara af att bifalla motionen, då denna fråga genomgått så många skärseldar.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

I detta anförande instämde Herr *J. Andersson* i Häckenäs.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt Herr Talmannen upptagit de yrkanden, som under öfverläggningen förekommit, biföll Kammaren Utskottets ofvan berörda hemställan, såvidt densamma afsåg § 1 af Tryckfrihetsförordningen.

De förslag till ändringar i samma förordnings 5 §, som Utskottet framställt, blefvo derefter jemväl af Kammaren antagna att hvila till vidare grundlagsenlig behandling.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Konstitutions-Utskottets utlåtande N:o 4, i anledning af väckt motion om införande i Riksdagens Kamrar af öppen omröstning.

Stats-Utskottets utlåtanden och memorial:

(N:o 13 b) angående åtskilliga rörande de Kongl. teatrarne framställda förslag;

N:o 30, i anledning af nådig remiss med öfverlemnande af uppgift å de under år 1883 inträffade förändringar i statsverkets inkomster af för dess räkning utarrenderade kronoegendomar.

N:o 31, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående eftergift af kronan tillerkänd ersättning för försummad byggnads- och odlingsskyldighet å krononybygget i Lantto N:o 12 i Sattajärvi by i Norrbottens län.

N:o 32, i anledning af väckta motioner om statens inlösande dels af skattefrälseräntor, dels af den kronotionde, som åtföljer patronatritt i vissa församlingar eller under annan enskild eganderätt innehafves, samt nämnde räntors och tiondes omsättning i penningar.

N:o 33, i anledning af väckta motioner, rörande dels afskrifning

eller aflösnig af grundskatterna, dels afskrifning af eller lättnader i rustnings- och roteringsbesvärerna, och

N:o 34, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående virkesunderstöd för anläggning af jernväg från Luleå till norska gränsen.

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 3, angående villkoren för försäljning af bränvin.

Lag-Utskottets utlåtanden:

N:o 35, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående patent, och

N:o 36, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till lag om skydd för varumärken; samt

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 19, angående af Herr E. Thomasson väckt motion om utredning i fråga angående lämpligheten af hofrättens öfver Skåne och Blekinge förläggande till Lund.

Dessa ärenden skulle uppföras främst på föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag angående Kammarrens i detta sammanträde fattade beslut.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr	<i>P. Pehrsson</i>	i Norrsund	under	12	dagar	fr. o. m. d.	5	April,
„	<i>O. Ljunggren</i>	„	12	„	„	5	„	„
„	<i>C. W. Berglind</i>	„	14	„	„	5	„	„
„	<i>C. J. Petersson</i>	„	14	„	„	5	„	„
„	<i>J. P. Nilsson</i>	„	14	„	„	5	„	„
„	<i>Gust. Jonsson</i>	„	14	„	„	4	„	„
och „	<i>C. G. Otterborg</i>	„	14	„	„	5	„	„

I sammanhang härmed medgaf Kammarren, att den ledighet, som den 5 dennes beviljats Herr J. Pettersson i Alfvesta under fjorton dagar från och med den 2 instundande April, i stället finge taga sin början med den 5 i samma månad.

Kammarrens ledamöter åtskildes kl. 2 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.